

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 3To/88/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6123010526
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mário Šulej
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6123010526.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mária Šuleja a sudcov Mgr. Ivany Datlovej a JUDr. Ing. Miroslava Mandáka, na verejnom zasadnutí konanom dňa 29. novembra 2023 v trestnej veci obžalovaného A. B. a spol. za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák., o odvolaniach okresného prokurátora a opatrovníka poškodených proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno zo dňa 28.08.2023, sp. zn. 3T/63/2023 takto

rozhodol:

I. Podľa § 321 ods. 1 písm. e), f), ods. 2 Tr. por. z r u š u j e napadnutý rozsudok okresného súdu u obžalovaného A. B. v celom výroku o treste a u maloletého poškodeného C. D. vo výroku o náhrade škody.

II. Rozhodujúc sám podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obžalovaného A. B., nar. XX.XX.XXXX v E., trvalým pobytom C. XXX, t.č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVV a ÚVTOS Prešov

o d s u d z u j e

podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. l) Tr. zák., § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák., § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. per analogiam na trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. obžalovaného z a r a d' u j e na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

III. Podľa § 287 ods. 1,2 Tr. por. sú obžalovaní D. D. a A. B. povinní nahradiť poškodenému mal. C. D., nar. XX.XX.XXXX v F., t.č. G. D. F. H. I., J. K. XXX, A., škodu vo výške 7 425,60 Eur spoločne a nerozdielne.

Podľa § 288 ods. 2 Tr. por. sa poškodený maloletý C. D. odkazuje so zvyškom nároku na náhradu škody na civilný proces.

IV. Podľa § 319 Tr. por. odvolania maloletých poškodených D. D., L. D. a A. B., podané prostredníctvom ich opatrovníka, z a m i e t a.

Vo zvyšných častiach zostáva napadnutý rozsudok okresného súdu nedotknutý.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresného súdu boli obžalovaní D. D. a A. B. uznaní za vinných zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

obvinená D. D. od neurčitého času najpravdepodobnejšie od narodenia maloletých detí a obvinený A. B., od začatia spolužitia s D. D. začiatkom roka 2017 do 28.02.2020, kedy došlo k výkonu rozhodnutia - uznesenia Okresného súdu Brezno č. k. 8P/38/2020- 16, vo veci nariadeného neodkladného opatrenia - odovzdania maloletých detí C. D., nar. XX.XX.XXXX, D. D., nar. XX.XX.XXXX a S. D., nar. XX.XX.XXXX do starostlivosti G. D. F. A., v C. M. XXX, v drevenom príbytku a na ďalších presne nestotožnených miestach, spôsobovali fyzické a psychické utrpenie mal. N., nar. XX.XX.XXXX, mal. D. D., nar. XX.XX.XXXX a mal. L.. D., nar. XX.XX.XXXX tým, že ohrozovali ich fyzické a psychické zdravie a bezpečnosť, zanedbávali ich výchovu, hygienu, starostlivosť, neposkytovali im dostatočne kvalitatívnu a kvantitatívnu stravu a odopierali im potrebnú zdravotnú starostlivosť, v dôsledku čoho maloletý C. D., nar. XX. XX . XXXX, v presne nezistenom dni v období od 11.11.2019 do 28.02.2020 v dôsledku uhryznutia psom utrpel stratové poranenie ušnice, ktoré si obvykle, pri chirurgickom ošetrení, ktoré mu nezabezpečili, vyžaduje liečbu v trvaní najmenej 3 týždne, okrem toho, v presne nezistenom čase utrpel aj poranenia, ktoré zanechali jazvy na hrudníku a bruchu o veľkosti približne 10 cm, bez bližšej špecifikácie, s potrebnou obvyklou dobou liečby v trvaní do 7 dní, ale v prípade hojenia bez ošetrenia (tak ako v tomto prípade), s dobou liečby v trvaní aj 4 týždne, pričom maloletý trpel aj parazitovou infekciou, pozitívou protilátok proti toxokare triedy G a oneskoreným psychomotorickým vývinom s poruchou reči - dyslaliou, ako následok dlhodobu kvalitatívne nedostatočnej stravy a nedostatočnej sociálnej stimulácie v domácom prostredí, maloletý D. D., nar. XX . XX. XXXX, mal na tele početné, lekárske neošetrené jazvy záhlavia, pravého predlaktia a sedacej oblasti, svedčiace, že sa jedná pravdepodobne o popáleniny II. stupňa, ktoré si v prípade sedacej oblasti a predlaktia pri odbornom ošetrení, ktoré mu nezabezpečili vyžadujú obvykle liečbu v trvaní 2-3 týždne, okrem toho trpel psychickou depriváciou pri nedostatočnej pozornosti, biologickou depriváciou pri nedostatočnom prístupe k vyváženej potrave, vode a vitamínom v dôsledku čoho trpel v období od 26.1.2017 do 28.02.2020 podvýživou 1.- 3. stupňa a oneskoreným psychomotorickým vývinom s poruchou reči - dyslaliou, ako následok dlhodobu kvalitatívne nedostatočnej stravy a nedostatočnej sociálnej stimulácie v domácom prostredí, maloletá L.. D., nar. XX. XX. XXXX, utrpela lekárske neošetrené poranenie kože na chrbte dlane pravej ruky, ktoré mohlo byť spôsobené popálením alebo porezaním ostrým predmetom, ktoré viedlo k pyodermizovanému poškodeniu kože, ako následku bakteriálnej infekcie poranenia pri nedostatočnej hygiene v domácom prostredí,

a v období od 25.12.2019 do 04.02.2020, keď bol ich syn mal. A., nar. XX.XX.XXXX hospitalizovaný v NsP Brezno n. o. na následky zanedbávania starostlivosti a následnému výkonu rozhodnutia - uznesenia Okresného súdu Brezno č. k. 1 P/20/2020-26 zo dňa 19.02.2020 vo veci nariadeného neodkladného opatrenia - odovzdania maloletého A., nar. XX.XX.XXXX, do starostlivosti G. D. F. A., O. C. M. XXX, v drevenom príbytku, mu spôsobovali fyzické a psychické utrpenie tým, že ohrozovali jeho fyzické a psychické zdravie a bezpečnosť, odopierali mu potrebnú stravu, v dôsledku čoho maloletý trpel podvýživou 3. stupňa a proteínovo-energetickou malnutríciou, kedy od narodenia do hospitalizácie dňa 04.02.2020 pribral len 130 gramov a narástol len 0 0,5 cm, zanedbávali jeho hygienu, odopierali mu poskytovanie potrebnej zdravotnej starostlivosti v novorodeneckom veku, nakoľko vyšetrenie v pediatickej ambulancii bolo u neho vykonané až vo veku 1 mesiac a 1 týždeň veku, keď už trpel infekciou dýchacích ciest na viacerých miestach.

Za to bol obžalovanej D. D. podľa § 208 ods. 3, § 38 ods. 2, 3, § 39 ods. 1, 3 písm. d) Tr. zák. uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 51 ods. 1, 2 Tr. zák. bol obžalovanej výkon trestu odňatia slobody podmienene odložený na skúšobnú dobu v trvaní 3 rokov s dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa § 51 ods. 4 písm. h) Tr. zák. bola obžalovaná povinná podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu.

Obžalovanému A. B. bol podľa § 208 ods. 3, § 38 ods. 2, § 39 ods. 1, 3 písm. d) Tr zák. uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 51 ods. 1, 2 Tr. zák. bol obžalovanému výkon trestu odňatia slobody podmienene odložený na skúšobnú dobu v trvaní 4 rokov s dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa § 51 ods. 4 písm. h) Tr. zák. bol obžalovaný povinný podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. boli obidvaja obžalovaní povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť maloletým škodu, a to C. D., nar. XX.XX.XXXX vo výške 6 552,- Eur, D. D., nar. XX.XX.XXXX vo výške 546,20 Eur a L. D., nar. XX.XX.XXXX vo výške 109,20 Eur.

Podľa § 288 ods. 2 Tr. por. boli maloleté deti C., D. a L. D. so zvyškom nároku na náhradu škody odkázané na civilný proces.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. bol mal. A. B. so svojim nárokom na náhradu škody odkázaný na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podal okresný prokurátor odvolanie písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 4. 9. 2023, ktoré odôvodnil ďalším písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 2. 10. 2023, a to proti výroku o treste v neprospech obžalovaného A. B..

Najprv poukázal na výrovkovú časť napadnutého rozsudku, pričom považoval trest, ktorý bol uložený obžalovanému A. B., za nezákonný. Poukázal na odôvodnenie rozsudku prvostupňovým súdom v tom smere, že u obžalovaného obdobne ako u spoluobžalovanej D. D. je potrebné poukázať na závery znaleckých posudkov, keď obaja znalci (z odvetvia psychiatrie a psychológie) u neho zistili mentálnu retardáciu ľahkého stupňa. Znalec z odvetvia psychiatrie K. B. konštatoval, že duševná zaostalosť obžalovaného je porucha vrodená, trvalá a liečbou v základe neovplyvniteľná, a preto jeho schopnosť venovať adekvátnu opateru svojim maloletým deťom ostane v tomto smere limitovaná. Okresný súd konštatoval, že obžalovaný nielen vzhľadom na jeho mentálnu výbavu, ale aj vzhľadom na jeho predstavu o tom, čo je jeho úloha v rodine, sa snažil zabezpečovať starostlivosť o maloleté deti hlavne po materiálnej stránke a inú starostlivosť zanedbával. Obžalovaný vzhľadom na komunitu, z ktorej pochádzal, bol názoru, že starostlivosť o maloleté deti majú zabezpečovať hlavne ženy a jeho úlohou je zabezpečovať finančné prostriedky do rodiny. Obžalovaný sa preto často nenachádzal v mieste spoločného bydliska. Jeho intelektová úroveň mu umožňovala vedieť, že starostlivosť o maloleté deti nie je dostatočná, ale v podstate nedostatočne si uvedomoval následky jeho nečinnosti, ako aj nečinnosti jeho družky, s ktorou žil v spoločnej domácnosti.

Miera zavinenia je podľa názoru okresného súdu vyššia na strane obžalovanej D. D., ktorá dennodenne bola s maloletými deťmi a v podstate, vzhľadom na charakter komunity, v ktorej žila, si bola vedomá, že starostlivosť o maloleté deti je vo väčšej miere na jej pleciach. Súd prvého stupňa preto pri úvahách o uložení trestu zobral do úvahy nielen to, že trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom v prípade páchania ďalšej trestnej činnosti, ale že musí byť aj účelný, aby zabezpečil prevýchovu páchatel'a a musí byť proporcionálny k závažnosti trestnej činnosti, ktorej sa páchatel' dopustil a miere jeho zavinenia. Je pravdou, že obžalovaného okresný súd uznal vinným zo závažnej trestnej činnosti, avšak pri rozhodovaní o výške trestu prihliadol okrem intelektovej úrovne, miery zavinenia aj na komunitu a miesto, kde žil obžalovaný v spoločnej domácnosti s obžalovanou.

Z týchto dôvodov preto nakoniec dospel k záveru, že uloženie trestu odňatia slobody obžalovanému, čo i len na dolnej hranici trestnej sadzby podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., by bolo neprimerane prísne, a preto obžalovanému rovnako ako obžalovanej mimoriadne znížil trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby a nakoniec mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov. Vzhľadom na predchádzajúce odsúdenia obžalovanému výkon tohto trestu podmienene odložil na skúšobnú dobu v trvaní 4 rokov s dohľadom probačného a mediačného úradníka, keď obžalovaný sa taktiež v skúšobnej dobe podmienene odsúdenia bude musieť podrobiť sociálnemu výcviku alebo inému výchovnému programu. Prvostupňový

súd je toho názoru, že tento trest je dostatočný pre nápravu obžalovaného, ktorý v súčasnosti vykonáva v inej trestnej veci nepodmienečný trest odňatia slobody a podmienečný trest odňatia slobody lepšie zabezpečí jeho nápravu ako ďalší nepodmienečný trest.

Vo všeobecnej rovine, ale aj v kontexte výroku o uložení trestu odvolateľ poukázal na to, že trest plní funkciu ochrany spoločnosti jednak pred páchatelom trestného činu a jednak aj voči ďalším občanom - potenciálnym páchatelom, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti).

Pri určovaní druhu a výmery trestu je potrebné prihliadať okrem skutkových okolností prípadu aj na osobu páchatel'a. Je dôležité skúmať možnosti jeho nápravy, najmä z hľadiska jeho budúceho správania, na základe objasnenia jeho osobných vlastností a ich spojitosti so spáchaným trestným činom.

Zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák., s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b), j) Tr. zák. sa dopustí, kto blízkej osobe alebo osobe, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, spôsobí fyzické utrpenie alebo psychické utrpenie bezdôvodným odopieraním stravy, oddychu alebo spánku alebo odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, ošatenia, hygieny, zdravotnej starostlivosti, bývania, výchovy alebo vzdelávania, a spácha čin po dlhší čas a na viacerých osobách.

Podľa § 34 ods. 1 Tr. zák. trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov, trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

Podľa § 39 ods. 1, 3 písm. d) Tr. zák., pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu však súd nesmie uložiť trest odňatia slobody kratší ako 2 roky, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň 5 rokov.

Podľa ustálenej súdnej praxe možno za okolnosti prípadu podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. považovať skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu, vrátane možnosti nápravy páchatel'a. Mimoriadne zníženie trestu možno odôvodniť aj okolnosťami, ktoré sú znakom príslušnej skutkovej podstaty trestného činu, pokiaľ ich význam alebo intenzita, ktorou boli naplnené, výraznejšie vybočujú z obvyklých prípadov obdobných trestných činov. Práve táto skutočnosť následne odôvodňuje postup podľa § 39 Tr. zák. To znamená, že sa musí jednať o okolnosti vybočujúce z obvyklého rámca, charakteristické pre danú trestnú činnosť. Zo znenia ust. § 39 ods. 1 Tr. zák. vyplýva, že hoci neviaže jeho aplikáciu na „výnimočné“ okolnosti prípadu, ani na „mimoriadne“ pomery páchatel'a, už zo samotného názvu ustanovenia § 39 Tr. zák. a jeho výkladu vyplýva, že ide o mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody, a nie o pravidelný postup súdu. Z uvedeného dôvodu sa toto ustanovenie nemôže odôvodniť len bežne sa vyskytujúcimi skutočnosťami, ale súd môže pristúpiť k mimoriadnemu zníženiu trestu len za existencie takých okolností alebo pomerov, ktoré sa u trestných činov a ich páchatel'ov bežne nevyskytujú a ktoré je možné vyhodnotiť v prospech páchatel'ov. Takáto výnimočnosť alebo neštandardnosť objektívne spôsobuje, že trest ukladaný v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby by bol pre páchatel'a neprimerane prísny, a na dosiahnutie účelu trestu by postačoval aj trest kratšieho trvania.

V posudzovanej trestnej veci však existujú dôvodné pochybnosti, či okresný súd takýmto spôsobom postupoval, pričom tieto pochybnosti možno vyjadriť tak vo vzťahu k skutkovým okolnostiam, ale aj vo vzťahu k pomerom obžalovaného.

Za procesne relevantné okolnosti, podmieňujúce možnosť aplikácie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Tr. zák. možno považovať len také, ktoré sa bežne nevyskytujú, resp. súhrn viacerých

takýchto okolností, ktoré by vyznievali v prospech obžalovaného a mali by význam pre mimoriadne zníženie trestu.

Poukazujúc na odôvodnenie výroku o treste, okresný súd pri ukladaní trestu aplikoval zmierňovacie ustanovenie podľa § 39 Tr. zák. Svoju pozornosť pritom upriamil vo všeobecnej rovine hlavne na pomery obžalovaného, keď vo vzťahu k jeho osobe uviedol, že uloženie trestu čo i len na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby vo výmere 7 rokov by bolo pre obžalovaného neprimerane prísne najmä vzhľadom na jeho mentálnu úroveň, ale aj sociálno-spoločenské prostredie, v ktorom žije, pričom obe tieto okolnosti mali obžalovaného limitovať pri uvedomení si následkov svojho konania vo vzťahu k maloletým deťom.

Takéto všeobecné hodnotenie pomerov obžalovaného vo vzťahu k uloženému trestu považujem jednak v kontexte skutkových okolností prípadu, ako aj právnej kvalifikácie skutku za rozporné s požiadavkou zákonného trestu.

Pomery páchatel'a ako jedna z materiálnych podmienok pri mimoriadnom znížení trestu sa týkajú jeho osobnostného hodnotenia. Jedná sa o okolnosti, ktoré charakterizujú osobu páchatel'a ako objekt trestu a tiež o okolnosti, pre ktoré je rovnaký trest pre rôznych páchatel'ov rôzne citeľný. Ich význam pre mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody sa zhodnotí podobne ako význam okolností prípadu. Z hľadiska tohto ustanovenia sa vyžaduje, aby išlo o pomery takého charakteru, z ktorých je zjavné, že trest odňatia slobody uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby by páchatel' pociťoval podstatne citeľnejšie ako iní páchatelia. V podstate sa hodnotia rodinné a osobné pomery, ktoré existujú až v čase rozhodovania o treste (napr. majetkové pomery páchatel'a, jeho zdravotný stav a zdravotný stav jeho rodiny, starostlivosť o početnú rodinu, tehotenstvo páchatel'ky a pod.). Za pomery páchatel'a odôvodňujúce postup podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. možno považovať viac významných poľahčujúcich okolností pri nedostatku priťažujúcich okolností, vážnu chorobu páchatel'a, závislosť mnohopočetnej rodiny páchatel'a od jeho zárobku, stav zníženej pričetnosti páchatel'a, ak nie je možný iný zákonný postup, starostlivosť páchatel'a o väčší počet osôb na neho odkázaných a podobne.

V posudzovanom prípade na strane obžalovaného neexistuje taká okolnosť, ktorú by bolo možné posudzovať ako pomery takého charakteru, z ktorých by bolo zjavné, že uložený trest odňatia slobody v rámci zákonnej trestnej sadzby, čo i len na jej dolnej hranici, by obžalovaný pociťoval podstatne citeľnejšie ako iní páchatelia.

Navyše takto uloženým trestom nebude naplnená represívna zložka trestu, t.j. účinne znemožniť obžalovanému na minimálne určitý čas, uložením primeraného nepodmienečného trestu odňatia slobody, naďalej páchať trestnú činnosť. Práve uložením trestu spojeného s jeho nepodmienečným výkonom v primeranej výmere, by bol naplnený aj ďalší účel trestu, tzv. individuálna prevencia. Uloženie nepodmienečného trestu na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., by účinnejšie výchovne pôsobilo na páchatel'a a existuje obava, že trest, aký bol obžalovanému uložený, ho môže negatívne povzbudiť do budúcnosti pri páchaní ďalšej trestnej činnosti.

S poukazom na vyššie uvedené navrhol, aby Krajský súd v Banskej Bystrici u obžalovaného A. B. rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno zo dňa 28.08.2023, sp. zn. 3T/63/2023 z dôvodov podľa § 321 ods. 1 písm. d), e) Tr. por. zrušil a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. vo veci sám rozhodol, tak že obžalovanému uloží podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. 1) Tr. zák., § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 34 Tr. zák., § 46 Tr. zák., trest odňatia slobody na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby vo výmere 7 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Vo zvyšnej časti aby ponechal rozhodnutie okresného súdu nezmenené.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie aj opatrovník maloletých poškodených C. D., D. D., L. D. a A. B. ml. písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 11. 9. 2023, ktoré odôvodnil ďalším písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 2. 10. 2023 a to proti výroku o náhrade škody vo vzťahu k všetkým maloletým poškodeným.

Najprv poukázal na výrokovú časť napadnutého rozsudku, s ktorou sa však čiastočne nestotožnil pokiaľ ide o výrok o náhrade škody, ktorý v tejto časti považoval za nesprávny. Okresný súd totiž

nesprávne vypočítal výšku škody za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia u maloletého C. D.. V prípravnom konaní bolo vykonané znalecké dokazovanie, kde znalec K. F. F. v znaleckom posudku č. 75/2020 určil bolestné na 40 bodov, 1 bod v sume 21,84 Eur, čo je spolu vo výške 873,60 Eur. Následne ten istý znalec v znaleckom posudku č. 34/2023 určil náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia mal. C. D. na 300 bodov, 1 bod v sume 21,84 Eur, čo je spolu vo výške 6 552,- Eur. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd pri rozhodovaní nesprávne určil bodové ohodnotenie zranení poškodeného maloletého C. D., keď rozhodol, že náhrada škody spočívajúca v bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia je 300 bodov, nakoľko opomenul zahrnúť do bodového ohodnotenia aj bolestné na 40 bodov, ktoré bolo určené v znaleckom posudku č. 75/2020. Správne tak mal priznať náhradu škody spočívajúcu v bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia u maloletého C. spolu na 340 bodov, 1 bod 21,84 Eur, čo predstavuje sumu 7 425,60 Eur. Tieto nároky boli v prípravnom konaní do skončenia vyšetrovania za maloletého C. D. uplatnené – výsluch opatrovníka poškodeného zo dňa 20.02.2023 a zo dňa 04.05.2023.

Nesprávnosť výrokov o náhrade škody poškodených maloletých detí spočíva aj v tom, že prvostupňový súd odmietol priznať maloletým nároky na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vyplýva zo zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ako opatrovník poškodených maloletých detí C. D., D. D., L. D. a A. B. v prípravnom konaní vo výsluchu zo dňa 20.02.2023 uplatnil v zmysle ustanovenia § 12 ods. 3 zákona č. 274/2017 Z. z. u každého maloletého nemajetkovú ujmu vo výške 5 800 Eur, čo je 10-násobok minimálnej mzdy za rok 2020, ktorá predstavovala sumu vo výške 580,- Eur.

Prvostupňový súd v odôvodnení rozsudku uvádza, že vo vzťahu k návrhu opatrovníka maloletých detí, aby zaviazal obžalovaných na náhradu aj nemajetkovej ujmy vo výške 10-násobku minimálnej mzdy, a to na každé dieťa, vrátane maloletého A., s týmto nárokom odkázal poškodených na civilný proces, nakoľko dokazovanie ohľadne tejto nemajetkovej ujmy, vzhľadom na vek maloletých detí a charakter ujmy, ktorú mali utrpieť, by si vyžiadalo rozsiahlejšie dokazovanie, ktoré presahuje trestné konanie.

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. d) bod 2. zákona č. 274/2017 Z. z.: „Obetou násilného trestného činu je fyzická osoba, ktorej bola spôsobená nemajetková ujma trestným činom obchodovania s ľuďmi, znásilnenia, sexuálneho násillia, sexuálneho zneužívania, týrania blízkej osoby a zverenej osoby alebo nedobrovoľného zmiznutia.“

Podľa ustanovenia § 12 ods. 3 zákona č. 274/2017 Z. z.: „Pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi, trestnom čine znásilnenia, trestnom čine sexuálneho násillia, trestnom čine sexuálneho zneužívania, trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby alebo trestnom čine nedobrovoľného zmiznutia má obeť násilného trestného činu nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu vo výške desaťnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.“

Podľa ustanovenia § 287 ods. 1 Trestného poriadku: „Ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu uvedenú v § 46 ods. 1, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený. Súd uloží obžalovanému vždy povinnosť nahradiť neuhradenú škodu alebo jej neuhradenú časť, ak jej výška je súčasťou popisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, alebo ak ide o náhradu morálnej škody spôsobenej úmyselným násilným trestným činom podľa osobitného zákona, ak škoda nebola dosiaľ uhradená.“

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona náhrada nemajetkovej ujmy obete trestného činu (poškodeného) vyplýva priamo zo zákona č. 274/2017 Z. z. v spojení s ustanovením § 287 ods. 1 Trestného poriadku.

Konajúci súd v odsudzujúcom rozsudku rozhodol, že voči všetkým maloletým deťom bol spáchaný trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona, teda mal náhradu nemajetkovej ujmy poškodeným maloletým deťom priznať, nakoľko to vyplýva priamo zo zákona a jej výška je určená zákonom pevnou sumou, preto neprichádza do úvahy ďalšie dokazovanie.

Vzhľadom na uvedené navrhol odvolaciemu súdu, aby rozsudok vo výroku o náhrade škody týkajúci sa poškodených maloletých detí zrušil a nahradil ho vlastným rozsudkom v znení:

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku sa obžalovaným ukladá povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť maloletému C. D., nar. XX.XX.XXXX škodu spočívajúcu v náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 7 425,60 Eur a nemajetkovú ujmu vo výške 5 800,- Eur.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku sa obžalovaným ukladá povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť maloletému D. D., nar. XX.XX.XXXX škodu spočívajúcu v náhrade za bolesť vo výške 546,20 Eur a nemajetkovú ujmu vo výške 5 800,- Eur.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku sa obžalovaným ukladá povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť maloletej L. D., nar. XX.XX.XXXX škodu spočívajúcu v náhrade za bolesť vo výške 109,20 Eur a nemajetkovú ujmu vo výške 5 800,- Eur.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku sa obžalovaným ukladá povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť maloletému A. B., nar. XX.XX.XXXX nemajetkovú ujmu vo výške 5 800 Eur.

K odvolaniu okresného prokurátora sa obžalovaný A. B. vyjadril prostredníctvom svojej obhajkyne písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 12. 10. 2023.

Najprv poukázal na výrokovú časť napadnutého rozsudku okresného súdu, ktorý považoval za zákonný a správny. Dal do pozornosti, že aj okresný prokurátor nepodal odvolanie priamo na hlavnom pojednávaní, ale až neskôr písomne, keď nesúhlasil s aplikáciou ust. § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci jeho použitie u spoluobžalovanej považoval za zákonné.

Už v prípravnom konaní bolo preukázané, že sa v rámci svojich možností staral o rodinu, chodil na brigády a zabezpečoval stravu. Po citácii ust. § 39 ods. 1 Tr. zák. zdôraznil zásadu individualizácie trestu, z ktorej vyplýva tiež to, že v odôvodnených prípadoch možno uložiť páchatelovi trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného Trestným zákonom. Môže sa tak stať vtedy, ak by uloženie trestu v rámci trestnej sadzby bolo neprimerane prísne a nezodpovedalo by konkrétnym okolnostiam prípadu alebo pomerom páchatel'a. Takýmito okolnosťami budú najmä inak poľahčujúce okolnosti, za predpokladu, že ich rozsah alebo význam prekračuje bežné hranice pre priznanie statusu poľahčujúcich okolností napr. osobné pomery páchatel'a, silné citové rozrušenie, nevyliciteľná choroba a pod., pričom ide o okolnosti, ktoré sa pri posudzovanej trestnej činnosti bežne nevyskytujú. Obžalovaný sa zároveň v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku okresným súdom, na ktoré následne poukázal.

Vzhľadom k tomu navrhol, aby krajský súd odvolanie okresného prokurátora podľa § 319 Tr. por. zamietol ako nedôvodné.

K odvolaniu opatrovníka poškodených sa obžalovaný A. B. taktiež vyjadril prostredníctvom svojej obhajkyne písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 12. 10. 2023.

Najprv poukázal na výrokovú časť napadnutého rozsudku okresného súdu, ktorý považoval za zákonný a správny, aj pokiaľ ide o výrok o náhrade škody. Opatrovník poškodených namietal, že okresný súd nerozhodol v trestnom konaní priamo aj o nemajetkovej ujme a okrem toho namietal aj nesprávne vyčíslenie škody za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia u mal. C. D.. S argumentáciou odvolateľa sa nestotožnil, najmä ak prvostupňový súd ponechal poškodeným možnosť uplatniť si akýkoľvek ďalší nárok na náhradu škody v civilnom konaní. Navyiac jemu so spoluobžalovanou zároveň uložil povinnosť nahradiť trom maloletým poškodeným škodu vo výške tak, ako to vyplýva z výrokovej časti napadnutého rozsudku.

Obžalovaný sa zároveň v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku okresným súdom, na ktoré následne poukázal. Pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10-násobku minimálnej mzdy a to na každé dieťa zvlášť, konajúci súd správne odkázal poškodených na civilné konanie aj s touto časťou nároku, nakoľko v tomto smere by muselo byť vykonané rozsiahlejšie dokazovanie, ktoré presahuje trestné konanie a to najmä vo vzťahu k veku maloletých detí a charakteru ujmy, ktorú mali utrpieť.

Vzhľadom k tomu navrhol, aby krajský súd odvolanie opatrovníka poškodených podľa § 319 Tr. por. zamietol ako nedôvodné.

Na verejnom zasadnutí, ktoré sa konalo v neprítomnosti obžalovanej D. D., sa prokurátor krajskej prokuratúry v plnom rozsahu pridržiaval dôvodov uvedených v písomnom odôvodnení odvolania a navrhol, aby krajský súd zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o treste u obžalovaného A. B. a sám rozhodol tak, že mu uloží nepodmienečný trest odňatia slobody na dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby, bez aplikácie ust. § 39 Tr. zák. a na jeho výkon ho zaradí do ústavu so stredným stupňom stráženia. Pokiaľ ide o odvolanie opatrovníka poškodených, rozhodnutie ponechal na úvahu odvolaciemu súdu.

Opatrovník poškodených sa v plnom rozsahu pridržiaval dôvodov uvedených v písomnom odôvodnení podaného odvolania a navrhol, aby odvolací súd rozhodol v zmysle petitu podaného odvolania, t.j. zrušil výrok o náhrade škody a maloletým poškodeným priznal jednak náhradu škody za bolestné, a to vrátane maloletého C. D. a každému z nich aj nemajetkovú ujmu vo výške 5 800,- Eur s tým, aby k náhrade boli zaviazaní obidvaja obžalovaní spoločne a nerozdielne.

Obhajkyňa obžalovaného A. B. sa v plnom rozsahu pridržiavala písomných dôvodov, ktoré uviedla vo vyjadrení k podaným odvolaniam jednak prokurátora a jednak opatrovníka poškodených. Napadnutý rozsudok považovala za zákonný a správny vo všetkých jeho výrokoch a z tohto dôvodu navrhla odvolania okresného prokurátora, ako aj opatrovníka maloletých poškodených zamietnuť ako nedôvodné.

Obhajkyňa obžalovanej D. D. taktiež považovala napadnutý rozsudok okresného súdu za zákonný a správny, vrátane výroku o náhrade škody. Zdôraznila, že pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu, sú tam značné pochybnosti ohľadne ustálenia jej výšky, a preto navrhla odvolanie opatrovníka poškodených zamietnuť ako nedôvodné.

Obžalovaný A. B. uviedol, že pokiaľ ide o trest, chce, aby zostal taký, ako o ňom rozhodol okresný súd a pokiaľ ide o náhradu škody, ponecháva to na úvahu súdu, avšak bude sa snažiť potom ako nastúpi do zamestnania, škodu v rámci svojich možností a schopností nahradiť.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací zistil, že odvolania okresného prokurátora a všetkých štyroch maloletých poškodených boli podané oprávnenými osobami v zákonnej lehote, a to proti rozhodnutiu, proti ktorému boli prípustné. Následne v zmysle § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť všetkých napadnutých výrokov rozsudku, t.j. o treste u obžalovaného A. B., ako aj o náhrade škody, pričom dospel k záveru, že odvolania okresného prokurátora a maloletého poškodeného C. D. boli podané čiastočne dôvodne, naproti tomu odvolania maloletých poškodených D. D., L. D. a A. B. ml. podané dôvodne neboli.

Po splnení prieskumnej povinnosti v rozsahu § 317 ods. 1 Tr. por. odvolací súd zistil, že napadnutým rozsudkom bol obžalovanému A. B. uložený neprimerane mierny trest a súčasne bolo o uplatnenom nároku maloletého poškodeného C. D. na náhradu škody rozhodnuté v rozpore so zákonom. Z týchto dôvodov podľa § 321 ods. 1 písm. e), písm. f), ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok v celom výroku o treste u obžalovaného A. B., ako aj u maloletého poškodeného C. D. vo výroku o náhrade škody a následne rozhodol v týchto častiach podľa § 322 ods. 3 Tr. por. sám rozsudkom, tak ako je uvedené v jeho výrokovej časti. Zároveň podľa § 319 Tr. por. odvolania maloletých poškodených D. D., L. D. a A. B. ml. zamietol ako nedôvodné.

Primárne je nutné konštatovať, že výroky o vine obidvoch obžalovaných, ktorým boli uznaní za vinných zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Tr. zák. na tom skutkovom základe ako je vyššie uvedený, už nadobudli právoplatnosť, nakoľko obidvaja obžalovaní na hlavnom pojednávaní vyhlásili podľa § 257 ods. 1 písm. c) Tr. por., že nepopierajú spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, ktoré sa pre potreby ďalšieho konania a rozhodnutia považovalo za priznanie spáchania skutku, pričom následne okresný súd ich vyhlásenia uznesením prijal a rozhodol rozsudkom. Proti výroku o treste u obžalovanej D. D. nepodal odvolanie žiadna z oprávnených osôb, preto aj v tejto časti rozsudok už nadobudol právoplatnosť.

Pokiaľ ide o výrok o treste u obžalovaného A. B., už okresný súd správne zistil jednu poľahčujúcu okolnosť podľa ust. § 36 písm. l) Tr. zák., t.j., že obžalovaný sa k spáchaniu trestného činu priznal a jeho spáchanie úprimne oľutoval, zároveň správne zistil jednu priťažujúcu okolnosť podľa ust. § 37 písm. m) Tr. zák., t.j., že obžalovaný už bol za trestný čin odsúdený.

Okrem toho je potrebné poukázať na stanovisko trestnoprávneho kolégia NS SR, z ktorého vyplýva, že samotné vyhlásenie viny obžalovaného na hlavnom pojednávaní a jeho následné prijatie súdom samo o sebe síce nie je možné považovať za poľahčujúcu okolnosť podľa ust. § 36 písm. n) Tr. zák., ale len za poľahčujúcu okolnosť podľa ust. § 36 písm. l) Tr. zák., avšak takýto postoj obžalovaného je potrebné vziať v úvahu, keďže neodvolateľne prijme všetky právne účinky uznania viny, dokonca bez toho, aby vopred vedel, aký druh trestu a v akej výmere mu bude následne súdom uložený, a preto možno aplikovať pri ukladaní trestu ust. § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. vzťahujúce sa na konanie o dohode o uznaní viny a prijatí trestu, t.j. môže mu byť uložený trest odňatia slobody znížený o 1/3-inu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Nakoľko bol pomer poľahčujúcich a priťažujúcich okolností ustálený na 1 : 1, nedošlo z tohto dôvodu k zmene hraníc zákonom ustanovenej trestnej sadzby, ktorá predstavovala rozpätie od 7 rokov až do 15 rokov. Prihliadajúc na vyššie uvedené stanovisko bolo možné obžalovanému podľa § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. pre analógiu znížiť výmeru trestu odňatia slobody až na 4 roky a 8 mesiacov. Taktiež bolo potrebné podľa § 38 ods. 2 Tr. zák. prihliadnúť aj na mieru závažnosti poľahčujúcej a priťažujúcej okolnosti, ktoré boli obdobného významu, jednak v prospech, ale aj v neprospech obžalovaného.

Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvého stupňa v tom smere, že bolo namieste aplikovať ustanovenie o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák. Uloženie trestu odňatia slobody, čo aj na dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby, a to aj po znížení podľa § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. pre analógiu, by bolo pre obžalovaného neprimerane prísne, a to jednak vzhľadom na okolnosti prípadu, ako aj jeho pomery a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačoval aj trest kratšieho trvania, preto odvolací súd obžalovanému mimoriadne zmiernil trest a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 3 roky. Do úvahy bolo potrebné vziať jeho duševnú zaostalosť, ako aj komunitu, v ktorej žil, dôležitým bol aj spôsob spáchania trestného činu, ktorý spočíval najmä v pasivite obžalovaného, pričom v jeho prospech vyznievalo aj to, že sa v mieste bydliska často nenachádzal a faktickú starostlivosť o maloletých poškodených zabezpečovala predovšetkým spoluobžalovaná, konanie ktorej z tohto dôvodu prispelo k spáchaniu trestného činu v podstatne vyššej miere ako konanie obžalovaného (ust. § 34 ods. 5 písm. a) Tr. zák.).

Prihliadajúc na výmeru uloženého trestu odňatia slobody, by prípadne prichádzalo do úvahy podmienčné odloženie jeho výkonu za súčasného uloženia probačného dohľadu nad správaním obžalovaného počas skúšobnej doby, avšak na rozdiel od právnych záverov okresného súdu mal krajský súd za to, že by bol takýto postup neprimerane mierny, preto bolo v danom prípade potrebné sprísnenie trestu z hľadiska spôsobu jeho výkonu, t.j. uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody, ktorý bol nielen nevyhnutný, ale bol aj zákonný a primeraný. Do úvahy bolo totiž potrebné vziať aj celkovú závažnosť trestnej činnosti, jej rozsah, následky a v neposlednom rade aj osobu obžalovaného. Na rozdiel od spoluobžalovanej bol tento doposiaľ súdom 6-krát trestaný za rôznu úmyselnú trestnú činnosť, avšak v prvých troch prípadoch už došlo k zahladeniu odsúdení. Obžalovaný od 5. 6. 2020 nepretržite postupne vykonáva 3 nepodmienečné tresty odňatia slobody v celkovej výmere 3 roky a 7 mesiacov, pričom z hodnotenia ÚVV a ÚVTOS Prešov vyplýva, že nebol disciplinárne odmenený, naopak bol už 4-krát disciplinárne potrestaný, teda negatívne hodnotenie jeho správania počas výkonu trestu odňatia slobody taktiež nasvedčuje potrebe uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Keďže obžalovaný nebol pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody, odvolací súd ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. zaradil na výkon uloženého trestu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Jedine uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody zabezpečí v danom prípade v dostatočnej miere dosiahnutie účelu trestu, a zároveň obsahuje v primeranom rozsahu prvky represie, ako aj prvky individuálnej a generálnej prevencie, pričom takýto trest zodpovedá všetkým požiadavkám, vyplývajúcim z ust. § 34 ods. 1, 4 Tr. zák., a súčasne i z ďalších ustanovení, ktoré upravujú zásady ukladaní trestov.

Pokiaľ ide o výrok o náhrade škody okresný súd čiastočne rozhodol o uplatnenom nároku maloletého poškodeného C. D. v rozpore so zákonom, keďže mu priznal náhradu škody len vo výške 6 552,- Eur, nakoľko išlo len o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, avšak zároveň mu nepriznal bolestné 873,60 Eur, ktorého výška bola taktiež ustálená znaleckým posudkom. Túto nesprávnosť krajský súd odstránil tak, že tento napadnutý výrok zrušil a sám podľa § 287 ods. 1, 2 Tr. por. uložil obidvom obžalovaným povinnosť, aby poškodenému maloletému C. D. nahradili škodu vo výške 7 425,60 Eur spoločne a nerozdielne. Obžalovaní spôsobili škodu na zdraví troch maloletých poškodených výlučne svojím zavinením a zodpovedajú za ňu podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 420 ods. 1, § 438 ods. 1 a § 444 tohto zákona) spoločne a nerozdielne, tzv. spoločná zodpovednosť.

Pokiaľ ide o priznanie nemajetkovej ujmy všetkým štyrom maloletým poškodeným tak ako to žiadal ich opatrovník, okresný súd rozhodol správne, keď ich s touto časťou nároku na náhradu škody odkázal na civilné konanie podľa § 288 ods. 1, resp. ods. 2 Tr. por., avšak odôvodnenie jeho rozhodnutia ohľadne nepriznania nemajetkovej ujmy poškodeným malo byť nepochybne podrobnejšie a argumentačne presvedčivejšie, a to najmä z hľadiska právnych úvah, preto celkom nezodpovedá náležitostiam vyplývajúcim z ust. § 168 ods. 1 Tr. por., čo však v konečnom dôsledku odvolací súd nepovažoval za dostatočný dôvod na procesný postup podľa ust. § 321 ods. 1 písm. a) Tr. por. v spojení s ust. § 322 ods. 1 Tr. por., ako sa toho domáhali odvolatelia.

Podľa § 124 ods. 1 Tr. zák., škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

Podľa § 46 ods. 1, prvá veta Tr. por., poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva a slobody.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por., ak podľa výsledku dokazovania nie je podklad na vyslovenie povinnosti na náhradu škody alebo ak by bolo treba na rozhodnutie o povinnosti na náhradu škody vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré presahuje potreby trestného stíhania a predĺžilo by ho, súd odkáže poškodeného na civilný proces, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom. Poškodeného treba označiť jeho menom a priezviskom, dátumom a miestom narodenia a miestom bydliska. Ak je poškodeným právnická osoba, treba ju označiť jej obchodným menom alebo názvom, sídlom a identifikačným číslom podľa záznamu v obchodnom registri, živnostenskom registri alebo inom registri.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadost'učinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa ods. 1, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

K prostriedkom súdnej ochrany osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka patrí:

- a) negatívna žaloba - právo domáhať sa upustenia od neoprávnených zásahov,
- b) reštitučná žaloba - právo domáhať sa odstránenia následkov neoprávnených zásahov,
- c) satisfakčná žaloba - právo na poskytnutie primeraného zadost'učinenia.

V tomto konkrétnom prípade sú prvé dve možnosti žaloby a uplatnenie nárokov zo strany poškodených, vzhľadom na povahu a skončenie trestnej činnosti, už nerealizovateľné, na rozdiel od satisfakčnej

podmienky pre uplatnenie takéhoto práva, pretože vo všetkých prípadoch, v ktorých negatívna a reštitučná žaloba nevedú k úplnému odčineniu neoprávnených zásahov, má subjekt nárok na to, aby súd uložil poskytnutie zadosťučinenia ako finančnej formy určitého satisfakčného odškodnenia.

Stupeň ujmy na právach poškodených strán je v podstate nevyčísliteľný podľa konkrétnych tabuľkových alebo iných presnejšie určujúcich faktorov, tento sa dá ustáliť len voľnou úvahou súdu z pohľadu vcítenia sa do postavenia poškodenej strany z hľadiska zasiahnutia jej osobnosti, konaním a následkami v zmysle trestnej činnosti, ktorých sa odsúdení v tomto prípade na poškodených dopustili, pričom išlo o ich deti, ktoré boli maloleté a v čase skončenia skutku mali vek od necelého roka až do 6 rokov.

Úprava ochrany súkromia, vrátane rodinného súkromia, vychádza zo zásady, že do súkromného života osoby sa nesmie neoprávnene zasahovať a nesmie sa jej súkromnému životu spôsobiť žiadna ujma. Funkciou práva na súkromie je totiž zabezpečiť pre fyzickú osobu nerušenosť súkromnej sféry, v ktorej by mohla všestranne rozvíjať svoju osobnosť. Ústava Slovenskej republiky zároveň rodinný život priraduje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Súčasne chráni aj súkromie fyzickej osoby v jej rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne či materiálne. Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené, možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života - do rodinného súkromia. V prípade, že medziľudské väzby tvoriace základ a rámec súkromného života jednotlivca dosahujú určitú intenzitu a vykazujú určité ďalšie charakteristiky, môže takouto deštrukciou vzťahov dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia ako čiastkového práva na ochranu osobnosti za podmienky, že konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, je objektívne spôsobilé do práva na ochranu osobnosti zasiahnuť a existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom do osobnosti fyzickej osoby objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu, spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby a vznikom tejto nemajetkovej ujmy. Treba tiež uviesť, že právnym prostriedkom ochrany proti takému zásahu je práve návrh, ktorým sa fyzická osoba domáha podľa ustanovení o ochrane osobnosti, primeraného zadosťučinenia, ktoré môže mať i podobu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. S odkazom na uvedené treba uzavrieť, že ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, poskytujú právny základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej jednotlivcovi týraním. Rešpektovanie súkromného života musí zahŕňať do určitej miery aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami. Súčasťou súkromného života je život rodiny, zahrňujúci i vzťahy medzi blízkymi príbuznými, hlavne vzťahy sociálne a morálne. S ohľadom na tieto skutočnosti, predovšetkým s ohľadom na imateriálny charakter, resp. povahu týchto chránených práv, možno takúto nemajetkovú ujmu, ktorá takýmto porušením vznikla, peňažne len zmierniť, v žiadnom prípade však nie úplne reparaovať.

Aj keď jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 11 Občianskeho zákonníka (ľudská dôstojnosť, česť, meno, vážnosť, súkromie a pod.) sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, to ešte samo o sebe neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do osobnosti. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch predpokladá splnenie zákonom kvalifikovaných podmienok. Podľa § 13 ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka, podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, t.j. materiálnej satisfakcie, je vždy, v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu, existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Prítom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Krajský súd poznamenáva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ust. § 13 ods. 2, ods. 3 Obč. zák. a nárok na náhradu škody podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka sú samostatné prostriedky ochrany fyzickej osoby, pričom ich nie je možné uplatniť na základe rovnakých skutkových tvrdení.

Je nepochybné, že protiprávnym konaním obžalovaných bola maloletým poškodeným spôsobená fyzická a psychická ujma, ktorá napokon viedla k tomu, že boli právoplatne uznaní za vinných zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby.

K výroku prvostupňového súdu o náhrade škody aj z pohľadu odvolania maloletých poškodených odvolací súd uvádza, že je síce možné prisvedčiť ich názoru v tom, že vzhľadom na zákonné pojmové znaky zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák. v pociťovaní a prežívaní fyzického a psychického utrpenia napadnutou osobou, nie je priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch vylúčené, resp. môže byť po náležitom dokazovaní v určitej konkrétnej výške priznané aj v trestnom konaní. Zároveň je ale potrebné uviesť, že Občiansky zákonník žiadnu maximálnu ani minimálnu hranicu výšky zadosťučinenia v peniazoch nestanovuje. Ustanovenie § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka stanovuje len, že zadosťučinenie má byť primerané. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou úvahy súdu, ktorý sa pri tejto úvahe musí riadiť dvoma v zákone taxatívne stanovenými kritériami podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, teda závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z týchto kritérií potom musí konajúci súd pri svojom rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzať. Takýto spravodlivý odhad však nemôže urobiť súd bez toho, aby bolo vykonané podstatne podrobnejšie najmä znalecké dokazovanie (nad rámec potrieb správnej právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu) ku kvantitatívnemu, ale najmä kvalitatívnemu pociťovaniu predmetných utrpení maloletých poškodených a odraze v ich bežnom živote, prihliadajúc aj na ich duševný stav a rôzne faktory a príčiny, ktoré sa na ich vzniku podieľali. Nie je pritom vylúčené, že pre podporu takýchto tvrdení poškodených by bolo potrebné vypočuť eventuálne ďalších svedkov, ktorí v predmetnej dobe prichádzali s nimi do styku, či už v rodinnej, priateľskej alebo inej relevantnej sfére. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že určitá časť dokazovania potrebného pre rozhodnutie, už bola vykonaná v rámci tohto trestného konania, avšak sa tak nestalo v dostatočnom rozsahu, najmä vo vzťahu k určeniu presnej výšky náhrady za nemajetkovú ujmu spôsobenú maloletým poškodeným. Zároveň nemožno prehliadnuť, že od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti maloletých poškodených zo strany obžalovaných už bolo upustené, navyše títo boli v tejto trestnej veci za svoje konanie a jeho následky právoplatne odsúdení, čo možno považovať taktiež za určitú formu zadosťučinenia.

Z predtým uvedeného je zrejmé, že na náležité rozhodnutie o prípadnej povinnosti obžalovaných na náhradu nemajetkovej ujmy maloletých poškodených, by bolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie v naznačenom smere, ktoré by ale presiahlo potreby trestného konania a predĺžilo by ho, z toho dôvodu okresný súd teda v konečnom dôsledku správne rozhodol, keď podľa § 288 ods. 1, resp. ods. 2 Tr. por. maloletých poškodených odkázal s ich nárokmi, resp. s výškami nárokov na náhradu škody v tejto časti na civilný proces.

Záverom odvolací súd uvádza, že určitú satisfakciu za spôsobenú nemajetkovú ujmu je možné dosiahnuť aj prostredníctvom zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na ktorý poukázal v odvolaní opatrovník poškodených a ktorý upravuje postup pri odškodňovaní obetí násilných trestných činov, avšak v súlade s ust. § 15 citovaného zákona je príslušným rozhodovacím orgánom Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

Krajský súd ako súd odvolací po preskúmaní zákonnosti a odôvodnenosti všetkých napadnutých výrokov z vyššie uvedených dôvodov o odvolaniach okresného prokurátora a maloletých poškodených, považujúc ich za čiastočne dôvodné, pri maloletých poškodených len vo vzťahu k C. D., rozhodol tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.